

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย

และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แยกต่างกัน ทั้งโดยรวมและ รายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกรอบแนวคิด 6 ด้าน คือ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 5 – 7)

- 1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
- 1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.4 การบูรณาการการเรียนรู้
- 1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
- 1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ปีการศึกษา 2549 จาก 281 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2549 ก : 2) ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหาร	จำนวน 281 คน
2.1.2 ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย	จำนวน 497 คน
2.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 281 คน
รวม	1,059 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางแสดงจำนวนประชากร และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) จำนวน 540 คน แล้วเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรของโรงเรียนแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหาร	จำนวน 162 คน
2.2.2 ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย	จำนวน 216 คน
2.2.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 162 คน
รวม	540 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

3.1.1 ผู้บริหาร

3.1.2 ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย

3.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตามกรอบแนวคิด 6 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ข้อมูลตอนที่ 2

3.1 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One - way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe'

4. ข้อมูลตอนที่ 3 นำข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดมาวิเคราะห์ เนื้อหาและแจกแจงความถี่เรียงลำดับ แล้วคิดเป็นร้อยละ ของข้อเสนอแนะแต่ละด้าน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหาร มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไป น้อย คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการบูรณาการการเรียนรู้

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน การกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

ด้านที่ 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กมีโอกาสดำเนินกิจกรรมอิสระเสรีมีของเล่นหลากหลายเหมาะสมกับวัย การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษามีความปลอดภัย และ การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนร่มรื่น สวยงาม กว้างขวางเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้ปกครอง

และชุมชนใน การวางแผน สนับสนุน เข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน และ การจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อของจริงประกอบ

ด้านที่ 4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ การจัดการเรียนรู้ยึดหลักการหนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ และการบูรณาการกับด้านคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านที่ 5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน การเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมและหลากหลายสำหรับใช้ประเมิน และบันทึกพัฒนาการ การดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุกด้าน การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ ประเมิน สรุปและรายงาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ผู้บริหารและผู้ปกครองทราบ การวางแผนประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง การศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน

ด้านที่ 6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การประชุมผู้ปกครองเพื่อรับทราบข้อมูลของโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาร่วมสังเกตเด็กขณะที่อยู่ใน โรงเรียน และทำให้ความสำคัญกับครอบครัวเด็ก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนชั้น

ปฐมวัยกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารกับครูผู้สอนชั้นปฐมวัย และผู้บริหารกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตร ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับสภาพชุมชน/ท้องถิ่น และคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความแตกต่างและความสามารถของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทุกโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นการวางแผน

การประเมินความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียน การวิเคราะห์สาเหตุ และพิจารณาหาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดแผนปฏิบัติการรายปี และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย ที่มีผลให้ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการ การปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล ประกอบกับในสภาวะปัจจุบัน สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกไร้พรมแดนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคม ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาอย่างเห็น ได้ชัดเจนทุกฝ่าย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีผลกระทบจากการจัดการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาทุกระดับ จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ มณีวรรณ นามไสยม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การประเมินโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สอดคล้องกับสุกัญญา มหาวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ใน ระดับมากทุกกิจกรรม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน หลักสูตรจะชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถ

จัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และการนำหลักสูตรที่เหมาะสมสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก และถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่จะต้องเข้าใจหลักสูตรและสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับพัฒนาการทุก ๆ ด้านของเด็ก จึงส่งผลให้ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 3-5) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัย (อายุ 3 - 5 ปี) มีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และได้รับการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพของแต่ละคน ภายใต้อบรมทั้งสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จะต้อง ชีคปรัชญา แนวคิด และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สอดคล้องกับสัญญา มหาวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ชิดหลักว่า “หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ” จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ทางโรงเรียนยังขาดความเข้าใจการบูรณาการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไร การจัดการเรียนรู้อยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ของเด็ก ส่วนการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน มีหลายขั้นตอน ใช้เครื่องมือที่หลากหลายและวิธีการประเมินที่เหมาะสม จึงทำให้ครูผู้สอนดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการเด็กไม่ครอบคลุมทุกด้าน ขาดการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ไม่รายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ผู้บริหารและผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 (2549 ข : 3) ที่พบว่า ด้านการวัดผลไม่ได้กำหนดรูปแบบที่แน่นอน รวมทั้งการประเมินผลไม่ได้มุ่งตรงต่อมาตรฐานคุณภาพการเรียนรู้ตามมาตรฐานได้ทั่วถึง ขาดการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัด

การศึกษาปฐมวัยไม่ได้นำผลจากการวัดมาตัดสินผลการสอบว่าได้หรือตก แต่เป็นการนำผลเพื่อมาจัดประสบการณ์ให้กับวัยเด็กมากยิ่งขึ้น

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กวัยนี้ เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมอง และเป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง และการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นวางรากฐานเบื้องต้นของชีวิต และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนั้นผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกันดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ข้างต้นนี้ เพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกฝ่ายจึงดำเนินการอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่และบทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการศึกษาปฐมวัยที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ซึ่งภารกิจต่างๆ เหล่านี้ ผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน แต่ด้วยความแตกต่างแห่งบทบาทในการดำเนินงาน โดยผู้บริหารนั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษา และนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด จากการประสานความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ แห่งมากำหนดเป็นแผนดำเนินงานแก่ข้าราชการครูหรือบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งผลแห่งการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นกับการ

วางแผนโยบายในการบริหารจัดการ หรือการแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานเป็นสำคัญ ครูผู้สอนนั้นอยู่ในฐานะผู้รับเอานโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือนำเอาสาระกระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานตามหลักการศึกษายุทธศาสตร์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ จึงทำให้ภารกิจหลักของครูผู้สอนอยู่ในการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ส่วนประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม รับผิดชอบต่อและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติ จึงส่งผลให้การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษายุทธศาสตร์ในสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุรน แก้วบุตร (2540 : 75-87) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับมณีวรรณ นามโสม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษายุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตร ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับสภาพชุมชน/ท้องถิ่น และคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความแตกต่างและความสามารถของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับบุฟอร์ด (Buford, 1997 : 5688 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาล ได้ข้อเสนอจากผลการวิจัย พบว่า การสอนชั้นอนุบาลควรเน้นพัฒนาการอารมณ์เป็นลำดับแรก การพัฒนาการทางร่างกายเป็นลำดับถัดมา และควรมี

กิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดี
ต่อตนเองให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ
สำหรับนำไปใช้ ดังนี้

1.1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สถานศึกษาควรส่งเสริมการ
จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและ
ผู้ปกครองนักเรียน ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการของเด็ก
และผู้ปกครอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษา
ควรส่งเสริมการจัดเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอต่อความต้องการของเด็กและควรจัดบรรยากาศ
ในห้องเรียนให้อบอุ่นเหมือนบ้าน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
สถานศึกษาควรส่งเสริมนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
และการเรียนรู้ของเด็ก

1.1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัด
การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น การจัด
บูรณาการประเพณีท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น อาชีพในท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่
เป็นต้น

1.1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาควร
ส่งเสริมการวางแผนประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและ
ผู้ปกครอง

1.1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก
สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการแก้ปัญหาและพัฒนาเด็ก เช่น การ
จัดกิจกรรมให้ครูออกเยี่ยมบ้านเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น
การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนรัฐบาล ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีมาตรฐานและเป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY